

Vlaams
Parlement

vergadering **C213**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 4 mei 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toegang tot grond voor jonge land- en tuinbouwers – 1847 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de hervorming van de Pachtwet om ruimte te geven aan jonge landbouwers – 1868 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het stijgende belang van biologische landbouw in de landbouwketen en bij de consument – 1942 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Biorapport 2015 – 1978 (2015-2016)	8
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de wijnproductie in Vlaanderen – 1951 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de inschatting van financiële problemen in de melkveehouderij op bedrijfsniveau – 1965 (2015-2016)	21

**VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toegang tot grond voor jonge land- en tuinbouwers
– 1847 (2015-2016)**

**VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de hervorming van de Pachtwet om ruimte te geven aan jonge landbouwers
– 1868 (2015-2016)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Deze vraag om uitleg is enerzijds in opvolging van mijn vorige vraag om uitleg over de pachtwetgeving en anderzijds naar aanleiding van een grootschalig Europees onderzoek dat is gebeurd bij landbouwers en jonge landbouwers.

Tijdens de eerste hoorzitting over schaalverandering benadrukte professor Guido Van Huylenbroeck het belang van grond als een van de belangrijkste productiefactoren van een land- of tuinbouwbedrijf. Ik citeer hem: "Schaalverandering gaat over de verhouding tussen de hoeveelheid kapitaal, arbeid en grond. Duurdere factoren zullen vervangen worden door minder dure factoren. Grond en arbeid kosten veel geld, kapitaal minder."

Zeker in een dichtbevolkte regio als Vlaanderen is de druk op grond groot. Landbouw moet veelal terugtreden voor industrie, wonen en natuur. De beschikbaarheid van grond is echter belangrijk voor de ontwikkeling van bestaande en nieuwe landbouwbedrijven. Zo is grond nodig voor zowel de voedselproductie als voor de mestafzet.

In opdracht van de Europese Commissie werden 2200 jonge landbouwers ondervraagd over hun noden, waarvan een 80-tal Belgische deelnemers. Zowel grond kopen als grond huren ervaart men als bijzonder problematisch. De Belgische focusgroep wijst onder andere op knelpunten in de pachtwetgeving die landeigenaars niet voldoende stimuleert om gronden te verpachten, pensioenboeren die vasthouden aan hun grond enzovoort. Het zijn zorgen die ons bekend zijn.

Meer nog dan in andere lidstaten maken de jonge landbouwers in ons land zich zorgen over de beschikbaarheid van grond.

Minister, wat is de stand van zaken van de bevraging omtrent de pachtwetgeving die u hebt aangekondigd? Hoe verloopt de verdere aanpak van het dossier de volgende maanden?

Wordt er rekening gehouden met de bezorgdheden van de jonge land- en tuinbouwers die worden geuit in de studie van de Europese Commissie?

De problematiek van de pensioenboeren is ons allen gekend. Ook zij maken de toegang tot pachtgronden voor jonge land- en tuinbouwers moeilijker. Hoe wenst u dit probleem aan te pakken? Hebt u hier reeds zicht op?

Ik wijs graag op de 'verpaarding' van Vlaanderen, die is gekenmerkt door vele aspecten. Welke aanpak plant u hiervoor al of niet in de pachtwetgeving? Zult u daarbij een onderscheid maken tussen de professionele paardenfokkerijen en de liefhebbers/hobbyisten?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, mijn vraag om uitleg is gebaseerd op hetzelfde onderzoek als dat waarnaar de heer De Meyer heeft verwezen.

De toegang tot landbouwgrond is echt een heel grote uitdaging. Het probleem is in België groter dan in de andere landen van de Europese Unie. Ruim 80 procent van de Belgische landbouwers geeft aan dat het gebrek aan beschikbare landbouwgronden problematisch is. In de andere Europese landen is er ook gebrek aan landbouwgronden, maar daar is dit een minder groot probleem.

De heer De Meyer heeft het al gezegd: de druk op landbouwgronden is groot, vooral omdat steeds meer agrarisch gebied gebruikt wordt voor industrie, wonen of natuur.

De focusgroep stelt dat landeigenaars te weinig gestimuleerd worden om te verpachten. Er is een link met de hervorming van de pachtwetgeving die op stapel staat en de pensioenboeren die nog te vaak die grond bijhouden.

De jonge landbouwers hebben oplossingen voorgesteld: het stimuleren van landeigenaars, onder andere via een fiscaal voordeel; de liberalisering van de pachtprijs; het opheffen van de huidige inkomenssteun voor pensioenboeren; het enkel toekennen van de inkomenssteun aan actieve landbouwers en ten slotte optimalisatie en eventueel herlocatie van landbouwgronden bij bedrijfsovernames.

Minister, hoe staat u tegenover de voorgestelde oplossingen van de jonge landbouwers? Ziet u mogelijkheden om dit in te schakelen in het landbouwbeleid? Indien niet, waarom niet?

In de vergadering van de commissie Landbouw van 7 oktober 2015 verwees u naar een bevraging inzake de pachtwetgeving, los van het standpunt van de Boerenbond en Landelijk Vlaanderen, die is uitgevoerd bij landbouwers, eigenaars, overheden, juridische professionals en de landbouwadviesbureaus. De ingevulde vragenlijsten van dat onderzoek hebt u ontvangen in de loop van september 2015. In oktober moesten die uiteraard nog worden verwerkt en verder onderzocht. Ik dacht dat u toen zei dat de resultaten en de conclusies van dat onderzoek bekend zouden zijn in het voorjaar van 2016. Zijn die resultaten en conclusies al gekend? Welke zijn die resultaten en conclusies? Hoe gaat u daar verder mee aan de slag in het kader van onder andere de pachtwetherziening?

Wat is de stand van zaken in dat dossier?

U wilt stappen ondernemen naar landeigenaars toe. Neemt u daarin de bezorgdheden mee van de kleine landeigenaars, vele Vlaamse families, die destijds hun geërfd perceel hebben afgestaan voor landbouwgebruik en ooit hopen dat spaarcentje opnieuw te kunnen verzilveren door de verkoop die nu gecompliceerd wordt door een erop rustende, nauwelijks te verbreken pacht? Hoe gaat u verder met hun stem in de hervorming van de pachtwetgeving?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Als we de pachtwetgeving willen herzien, mogen we niet over één nacht ijs gaan. We hebben een ruime bevraging gedaan en alle resultaten op een rij gezet. Er werd een waardevolle hoorzitting in deze commissie georganiseerd, waaruit interessante elementen zijn geresulteerd. Momenteel worden alle voorstellen, die soms tegenstrijdig zijn, opgelijst en naast elkaar gelegd om vervolgens beleidsvoorstellen te formuleren.

Daarop wil ik niet vooruitlopen. Nu al een inzicht geven is de beste manier om het te doen mislukken. De voorstellen moeten immers eerst met de stakeholders worden overlegd. Daar is het nu nog te vroeg voor, temeer omdat we zelf nog knopen moeten doorhakken.

Een van de doelstellingen van de wijziging van de Pachtwet, als die er komt, is dat jonge landbouwers voldoende toegang moeten krijgen tot grond. Ik deel dus uw bezorgdheid.

De studie waarnaar werd verwezen en die werd uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie, heeft eveneens waardevolle resultaten opgeleverd en nemen we zeker op in de oefening.

Zo verrassend zijn die resultaten niet. We kenden ze eigenlijk al. Daarom hebben we in de beleidsbrief aangegeven dat onder meer de aanpassing van de Pachtwet als doelstelling moet hebben dat de beschikbaarheid van de grond ook voor jonge mensen moet vergroten. Ik wil dit nuanceren, zonder evenwel vooruit te lopen op mogelijke beslissingen. Doen alsof de Pachtwet de wonderoplossing is voor de schaarse grond is niet terecht. We kunnen wel bijsturen, maar de schaarste zal blijven bestaan.

Over enkele voorstellen maak ik me zorgen. Mevrouw Coudyser bijvoorbeeld spreekt over de liberalisering van de pacht prijzen. Dan frons ik de wenkbrauwen. Heeft dit niet het tegenovergestelde effect? We moeten dus voorzichtig zijn, alles goed overwegen en de gevolgen ervan inschatten.

Andere thema's, zoals kleine landeigenaars, pensioenboeren en verpaarding, zijn opgenomen in de insteken van de stakeholders en zijn aan bod gekomen tijdens de hoorzitting.

Er werden cijfers gevraagd over de verpaarding van het platteland. Die zijn niet beschikbaar voor het totaal aantal paardenfokkerijen, noch over het grondgebruik. In het Vlaamse Gewest zijn er 23 erkende stamboekverenigingen die een of meer stamboeken bijhouden van paarden of ezels. Die hebben in het kader van het behoud van hun erkenning aan het departement gemeld dat er 4280 leden fokkers zijn met woonplaats in het Vlaamse Gewest in 2014. Er zijn ongeveer 200.000 paarden geregistreerd in de databank van de Vlaamse Confederatie van het Paard. Meer informatie hebben wij niet.

Ik vraag u dus nog even geduld. Ik laat me ook niet vastpinnen op een timing, omdat het nu eenmaal geen gemakkelijke oefening is, met tegenstrijdige adviezen of voorstellen. Laat me dus nog even zuurstof en tijd om te broeden op een goed voorstel.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Met de staatshervorming is de pachtwetgeving een regionale bevoegdheid geworden. In de beleidsnota van de minister is ook sprake van de hervorming en modernisering van de Pachtwet. In het parlement werd een hoorzitting gehouden over deze materie. Wie de problematiek volgt, heeft hierdoor een bepaald verwachtingspatroon, zowel met betrekking tot de commissie als wat de minister betreft.

Ik geef u twee spreekwoorden. Ten eerste, haast en spoed is zelden goed. Ten tweede, de processie van Echternach. Geen van beide zijn juist om de vorderingen, weliswaar traag maar gestaag, weer te geven. Er is hoe dan ook een groot verwachtingspatroon. Dat wordt versterkt, gelet op de geringe instroom van jonge land- en tuinbouwers. Ze verwachten dat de modernisering van de pachtwetgeving een hulpmiddel zou kunnen zijn om gemakkelijker toegang te krijgen tot landbouwgronden.

Daarom is het goed dat geregeld vanuit het parlement een stimulans wordt gegeven aan wie bij deze problematiek betrokken is, ook op het middenveld, zodat een sterke consensus kan worden bereikt en knopen kunnen worden doorgehakt.

Ik heb met veel belangstelling geluisterd naar collega Coudyser. Ik ben enthousiast dat ook anderen zich inzetten voor deze problematiek en dezelfde bekommernissen hebben. Het stemt me tevreden te vernemen dat zij van oordeel is dat als we eigenaars willen stimuleren, ook fiscale voordelen in overweging moeten worden genomen. Dat was trouwens een element in de hoorzitting. De regering moet erover nadenken hoe langdurige pacht of loop-baanpacht fiscaal kan worden gestimuleerd.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Mijnheer De Meyer, wij delen inderdaad dezelfde bezorgdheid.

Minister, het is juist dat de pacht niet de allesomvattende oplossing is voor het gebrek aan beschikbare landbouwgronden. De jonge landbouwers hebben verschillende oplossingen en mogelijke denkpistes naar voren geschoven. De heer De Meyer vermeldde het fiscaal voordeel, het opheffen van de inkomenssteun voor pensioenboeren, middelen geven aan actieve boeren, de herlocatie van landbouwgronden bij bedrijfsovernames. Uw haren komen omhoog van een liberalisering van de pachtprijs. We moeten daar goed over nadenken. U zegt dat dat vooral negatieve gevolgen zal hebben. Meten is weten. Er lopen verschillende onderzoeken. Ik weet niet of daarover een onderzoek loopt of kan worden opgestart. Is er een vergelijking met andere landen? Zijn daar goede voorbeelden te vinden, die wij eventueel ook in Vlaanderen kunnen implementeren, rekening houdend met onze specifieke situatie?

Wat betreft de pachtwetgeving ben ik het er helemaal mee eens dat we niet over één nacht ijs moeten gaan. Dat is een complexe materie, die goed moet worden overdacht. Maar er is toch al heel wat onderzoek gebeurd. U zegt zelf dat de resultaten daarvan er zijn. Er zijn hoorzittingen geweest en er zijn al van verschillende kanten adviezen gekomen. Die zijn uiteraard soms tegenstrijdig. Nu is het echt tijd om er werk van te maken en om die sector, die vragende partij is, snel maar goed resultaat te bieden. Door de zesde staatshervorming is dit een Vlaamse bevoegdheid. Deze wetgeving is heel oud. We moeten in deze legislatuur resultaten boeken, uiteraard goede resultaten.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, uw houding in dezen is een goede houding. We moeten inderdaad de twee spreekwoorden van de heer De Meyer hanteren. Ik heb er, vanuit mijn fractie, alle vertrouwen in dat u het nodige zult doen om op tijd te landen met de juiste maatregelen. Het is een delicate oefening. Het is dan ook goed dat er in de luwte kan worden voortgewerkt.

De situatie zal altijd zo blijven. Er is geen alomvattende oplossing. De schaarste zal er altijd zijn. We kunnen jammer genoeg geen gronden bijmaken, tenzij we naar de zee kijken en zoals de Nederlanders grond van de zee innemen. Maar dat is een ander verhaal.

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) is bezig met, inzake het nieuwe onteigeningsbesluit, een advies te formuleren met betrekking tot de specifieke situatie van de onteigening van gronden waar een pacht op rust. Wanneer een verpachter wordt onteigend, heeft dat gevolgen voor de pacht op die gronden. De SALV dringt erop aan om rekening te houden met de betalingsrechten in onteigenings- of pachtverbrekkingsvergoedingen. Dat is misschien heel specifiek, maar het kan gevolgen hebben voor de herziening van de pacht. We moeten daar dus de nodige aandacht aan geven.

Het blijft de uitdaging om voldoende financiële en fiscale stimuli te creëren voor grondeigenaars, zodat ze op lange termijn hun gronden in pacht willen geven aan de landbouwers, zodat zij rechtszekerheid hebben om te kunnen boeren. Ik wil nog eens de aandachtspunten van de Open Vld-fractie meegeven. De pacht moet niet fundamenteel herzien maar gemoderniseerd worden, ook voor de pachtperiodes voor een korte termijn of seizoenspacht. Die rechtszekerheid moet kunnen worden gegarandeerd en ook bevorderd. Daarom is het aanbevolen om te evolueren naar schriftelijke overeenkomsten. Dat zou wel mogen anno 2016. Niet dat ze elkaar niet vertrouwen, maar toch. Boeren moeten ook autonoom kunnen beslissen over de teelt en de werkwijze op die akkers. Dat is voor ons een heel belangrijk aspect. Straks zeggen die eigenaars bijvoorbeeld dat het biolandbouw moet zijn. De landbouwer moet een volledige autonomie hebben. Er moet ook worden nagegaan, zoals de heer De Meyer zegt, hoe professionele boeren alle kansen kunnen krijgen, gezien de vertuining en de verpaarding.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, wat ik niet ga doen – en ik hoor dat hier een beetje tussen de lijnen – is de Pachtwet herzien om hem te herzien, omdat we nu toch bevoegd zijn. Ik wil een herziening van de Pachtwet als het beter kan voor onze professionele landbouwers. Dat is mijn betrachting, en daar zal ik ook voor gaan.

Het is geen gemakkelijke oefening, want er zijn tegenstrijdige voorstellen. Het klopt dat er ook een aantal fiscale aspecten aan verbonden zijn. Dat kunnen we niet alleen met die Pachtwet regelen. We moeten dat in een totaal kader bekijken. We hebben niet alleen vanuit Landbouw de bevoegdheden om daar iets aan te doen.

Mijnheer De Meyer, ik deel uw bezorgdheid dat we dat niet mogen laten aanmodderen. Ik wil zeker in het najaar met een aantal concrete voorstellen komen. Pin u nu niet vast op die timing, maar het zit zo in onze planning. Het is zeker niet de bedoeling om dat naar de Griekse kalenden te verwijzen, om nog maar eens een andere uitdrukking te gebruiken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ons gesprek hier is nuttig, minister. Ik ervaar het als een stimulans vanuit de commissie over alle fracties heen voor een betere pachtwetgeving in deze legislatuur.

Nog een tweede element dat niet onbelangrijk is: alle fracties die aan het woord geweest zijn – en daar waren alle meerderheidsfracties bij – zeggen dat het belangrijk is dat er in fiscale stimuli wordt voorzien voor pachters die denken aan een langdurige pacht of een loopbaanpacht.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik hoor dat er wel degelijk werk verricht wordt, daarvoor alle appreciatie. Nogmaals, mocht er enige twijfel bestaan, het is uiteraard onze bedoeling om een goede pachtwetgeving te maken. Het is absoluut niet de bedoeling om daaraan te morrelen omdat het nu eenmaal onze bevoegdheid is. Het is omdat er hiaten zijn en omdat het onze bevoegdheid geworden is dat we het kunnen aanpakken om het te verbeteren, uiteraard in de eerste plaats voor de landbouwers.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het stijgende belang van biologische landbouw in de landbouwketen en bij de consument

– 1942 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Biorapport 2015

– 1978 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Uit het recente jaarrapport 'De Biologische Landbouw in Vlaanderen. Stand van zaken 2015' blijkt dat de Vlaamse biolandbouwsector gestaag verder groeit. Het aantal bedrijven nam toe met 8 procent tot 370, het areaal groeide met 6 procent tot 5343 hectare, maar ook de bestedingen bij de consumenten zijn met 12 procent toegenomen bij Vlaamse gezinnen en op Belgisch niveau zelfs met 18 procent. Daarnaast is er ook bij boeren een toenemende belangstelling om hun reguliere bedrijven om te schakelen naar biobedrijven. Biobedrijven zijn ook jonge bedrijven. De verhouding tussen bioboeren met een landbouwachtergrond en bioboeren die vanaf nul hun bedrijf opstarten, ligt op ongeveer 55/45. Positieve geluiden dus, maar er zijn ook werkpunten, hoe zou het anders kunnen.

Zo merken we bij de consumenten dat welgestelde gezinnen met kinderen de belangrijkste groep biokopers zijn, terwijl huishoudens met kinderen en een beperkt inkomen slechts voor 1 procent van het bioaandeel tekenen. Het feit dat de hard discounters, die een marktaandeel van 5,5 procent hebben, het sterkst groeiende distributiekanaal voor bio zijn, is alvast een hoopgevend teken voor het bereiken van de mindere inkomensgroep. Opmerkelijk is ook dat de groep van alleenstaanden boven de 40 het grootste bioaandeel, van 4 procent, heeft, terwijl het gemiddeld marktaandeel van biologische versproducten in België beperkt blijft tot 2,7 procent.

In het algemeen is er een groeiende vraag naar bio, maar het totaalaandeel van biolandbouw in Vlaanderen blijft met 0,9 procent zeer bescheiden. Dat is uiteraard mede te verklaren door de hoge verstedelijkings- en specialisatiegraad van onze land- en tuinbouw, maar desalniettemin doet het vragen rijzen over het feit of biolandbouw voldoende wordt uitgespeeld als alternatief voor landbouwbedrijven die op zoek zijn naar aangepaste businessmodellen om hun leefbaarheid te verzekeren.

Daarnaast blijft er een te overbruggen overgangsperiode voor boeren die overschakelen van reguliere naar biolandbouw. Bio is bovendien helemaal niet zo 'bio' wanneer blijkt dat de vraag naar producten dermate hoger wordt dan het aanbod ervan, dat we bioproducten uit het buitenland moeten invoeren om aan de vraag te voldoen. Dat heeft natuurlijk ook een impact op het klimaat.

We moeten opletten dat we geen economische opportuniteiten voor een aantal van onze land- en tuinbouwers missen. Het voorbeeld van de melk is wat dat betreft tekenend: enerzijds ligt de prijs voor biomelk 85 procent hoger dan de gangbare melkprijs, maar anderzijds blijkt dat het aantal biologische runderen met een tiende daalde vergeleken met 2014.

Uit het Biorapport 2015 blijkt nog dat Vlaanderen 3,9 miljoen euro uittrok voor de biologische sector. Dat is 4 procent meer dan in 2014. De VLIF-uitgaven (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) ten gunste van de biolandbouwers zijn

effectief verviervoudigd ten opzichte van drie jaar terug, maar veel heeft te maken met enkele grote investeringen in stallenbouw voor de bioplumveehouderij. Positief is ook dat de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling gegroeid zijn met 12 procent. Zeker inzake gewasbescherming is er nog veel nood aan onderzoek en ontwikkeling (O&O).

Kortom, de ontwikkeling van de biosector is veelbelovend, maar er blijven enkele aandachtspunten voor het beleid, dat er niet zozeer op gericht moet zijn om bio positief te discrimineren, maar er wel moet voor zorgen dat eventuele barrières worden weggewerkt die reguliere of nieuwe boeren met bioambities vandaag tegenhouden. Uiteraard mag bio een principiële keuze zijn vanuit het oogpunt van de producent, maar moet het beleid vooral de economische opportuniteiten beoordelen in het al of niet ondersteunen van omschakelingsinitiatieven of het opstarten van nieuwe initiatieven.

Minister, hoe schat u de economische evolutie in van enerzijds het aanbod van biolandbouwproducten in Vlaanderen en anderzijds de vraag ernaar? In hoeverre moet Vlaanderen bioproducten invoeren om aan de vraag te voldoen?

Welke conclusies trekt u met betrekking tot eventuele bijstellingen van het beleid ten aanzien van de noodlijdende melkveehouderij uit de vaststelling dat de prijs van biomelk 85 procent hoger ligt dan die van gangbare melk, maar tegelijkertijd het aantal biologische runderen daalt?

Wat onderneemt u om vraag en aanbod van biolandbouwproducten beter met elkaar te matchen, zeker met het oog om in te spelen op nieuwe businessmodellen voor leefbare landbouwbedrijven?

Zult u de barrières waarop boeren die wensen over te schakelen op bioproduktie botsen, in kaart brengen en nagaan hoe u hen gericht kunt ondersteunen tijdens de moeilijke overgangsperiode? Kan het VLIF een rol spelen tijdens deze transitieperiodes?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, minister, recent publiceerde het Departement Landbouw en Visserij inderdaad het Biorapport 2015. Daaruit bleek dat de Vlaamse biosector weer wat groeide. Er is een stijging van zowel het aantal producenten als het aantal verwerkers, verdelers en verkopers. Ook het bioareaal groeide met 6 procent, maar blijft slechts een minieme 0,9 procent van het totale Vlaamse landbouwareaal uitmaken. Daarnaast doet het stijgende aantal inschrijvingen voor praktijkopleidingen biolandbouw wel vermoeden dat de sector de komende jaren nog zal groeien. Ook de biomarkt deed het in 2015 uitstekend. De bestedingen van de Belgen aan biologische producten groeiden met 18 procent en bedroegen 514 miljoen euro. Vlaanderen heeft daarin een aandeel van 237 miljoen euro. Het totale aantal biokopers bleef stabiel en de biocategorieën brood, fruit en zuivel wisten beduidend meer kopers aan te trekken.

Niet alleen Vlaanderen en België kennen een groeiende biosector. Het fenomeen doet zich voor in heel Europa, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk en Griekenland. Het totale Europese bioareaal steeg in 2014 nog met 1,5 procent. Spanje, Italië en Frankrijk kennen het grootste bioareaal, en in Frankrijk en enkele Oost-Europese landen groeit dat areaal het snelst. Het land met het grootste aandeel van bio in de totale landbouwoppervlakte is Oostenrijk, met 19 procent, gevolgd door Zweden, Estland en Tsjechië, die alle drie boven de 10 procent scoren. Minister, op zich is dat goed nieuws. Ik vraag me af of u het met me eens bent dat de biologische landbouw vandaag en in de toekomst een belangrijke rol te vervullen heeft in de leefbaarheid van onze omgeving, niet enkel in Vlaanderen of Europa, maar wereldwijd. In dat kader is het wel

opmerkelijk dat het Belgische aandeel van bio in het totale landbouwareaal net onder het Europees gemiddelde ligt. Dat cijfer is echter volledig op het conto van Wallonië te schrijven, want Vlaanderen op zich haalt dus die 0,9 procent. Is het geen goed moment, zeker ook gelet op de toenemende vraag van de consument, om gebruik te maken van het momentum en dus onze Vlaamse ambities inzake biologische landbouw scherper te stellen?

Minister, welke conclusies trekt u uit het Biorapport 2015? Vindt u er argumenten in om het strategisch plan biologische landbouw bij te stellen? Zijn de resultaten van dit onderzoek al besproken in de strategische stuurgroep Bio? Uit het rapport blijkt dat biobedrijven snel stoppen. Van alle bedrijven die zich vóór 2010 hebben laten certificeren als biologisch bedrijf, is 60 procent gestopt. Ziet u een verklaring voor dat hoge cijfer? Voor een aantal teelten, zoals melk, fruit en groenten, worden de marktkansen geëvalueerd. Wat ontbreekt in het rapport, is hoe de kansen voor bijvoorbeeld biovarkensvlees worden ingeschat, een sector waar de gangbare kweek rake klappen kreeg. Straalde dat effect ook af op de productie van biovarkensvlees? Is er een marge voor die sector om verder te groeien dan de huidige vijftien bedrijven? Hoe gaat u om met het fenomeen van producenten die louter om economische redenen voor bioproduktie kiezen, omdat dat tijdelijk betere prijzen oplevert, maar die later terugkeren naar het klassieke model, als ze bijvoorbeeld merken dat de extra inspanningen om biovlees te kweken, te veel beginnen door te wegen? Is ter zake een rol weggelegd voor de overheid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik dank de leden voor hun vragen over het Biorapport. We kunnen uit dat rapport leren dat de Vlaamse biologische sector gegroeid is in 2015. Er zijn ondertussen 370 bedrijven die als bioproducent zijn gecertificeerd. Dat is een netto toename met 27 bedrijven ten opzichte van 2014. De Belgische bestedingen aan biologische producten groeiden in 2015 met 18 procent en bedroegen 514 miljoen euro. Vlaanderen heeft daarin een aandeel van 46 procent. Vooral biologisch brood, fruit en zuivel wisten beduidend meer kopers aan te trekken. De vraag naar bio in Vlaanderen is echter nog altijd groter dan het aanbod. Er is dus zeker nog groei ruimte. De afstemming tussen vraag en aanbod is een van de vele doelstellingen van het strategisch plan biologische landbouw. Binnen dit kader subsidiëren we vanuit de landbouwbegroting het project 'Bio zoekt Boer, Bio zoekt Keten'. Binnen het deelproject 'Bio zoekt Keten' zorgt BioForum Vlaanderen voor het actief op elkaar afstemmen van vraag en aanbod, ook door de beide zo transparant mogelijk in kaart te brengen. Men besteedt ook heel veel aandacht aan het zoeken van nieuwe afzetmarkten.

De resultaten uit het Biorapport worden nu meegenomen in de evaluatie van het huidige strategisch plan biologische landbouw. Die is al opgestart. Ik heb dat hier al een paar keer gezegd. Dat zal in 2017 uitmonden in een nieuw strategisch plan. Met dat plan willen we de groei van de biologische productie bestendigen. Uiteraard neemt dat niet weg dat er ook altijd nog bioprodukten zullen worden geïmporteerd. We denken bijvoorbeeld aan biologische bananen en kiwi's. Daar kun je moeilijk onderuit. Die kunnen we hier niet produceren.

Uit het rapport blijkt dat er inderdaad biobedrijven zijn die stoppen: 60 procent van alle bedrijven die zich vóór 2010 hebben laten certificeren, zijn vandaag niet meer in de biolandbouw actief. Dat zijn inderdaad verontrustende cijfers, maar je ziet daar geen duidelijk beeld. We hebben uiteraard onderzoek gedaan, en ook enquêtes. Een reden is dat afnemers van het biobedrijf stopten met het afnemen van bioprodukten. Andere redenen waren stopzetting zonder opvolging, echtscheiding, bedrijfseconomische problemen... Dat is dus een heel divers beeld. Het is niet zo dat er één reden wordt aangegeven die ook alleen typisch is voor bio. De meeste stoppers zijn volledig gestopt met hun landbouwproductie. Het is dus

niet zo dat ze zijn gestopt met bio en opnieuw zijn overgestapt naar de traditionele landbouw. Slechts een beperkt deel keerde terug naar de gangbare landbouwproductie. Het staat vast dat een gebrek aan technische ondersteuning of een gebrek aan begeleiding van de bedrijven nergens dé reden voor stopzetting was. De biologische landbouw wordt in Vlaanderen sterk omkaderd met advies, voorlichting, vorming, onderzoek. Er is in totaal in 2015 trouwens 3,9 miljoen euro uitgetrokken om de biologische sector te ondersteunen.

De beweegredenen om over te stappen naar bio is uiteraard een vrije keuze van de landbouwer zelf. Economische overwegingen spelen daarin mee, want biolandbouwers zijn natuurlijk ondernemers die nagaan waar ze een gat in de markt kunnen vinden en een niche opvullen. Het is net daarom dat we onafhankelijke bedrijfsadviesdiensten in het leven hebben geroepen die de bedrijven die willen omschakelen naar biobedrijven kunnen adviseren. Dit advies moet de landbouwers die interesse tonen in staat stellen de juiste beslissingen te nemen. Dat gaat over afzet, marktkansen, bedrijfsvoering, economische bedrijfsparameters en dergelijke meer. Specifiek voor het biobedrijfsadvies is er een tegemoetkoming van maximaal 75 procent bij advies door een erkende bedrijfsadviseur.

Collega Vanderjeugd, u had een vraag over de biologische melk. Tijdens de visiedagen zuivel die we georganiseerd hebben, kwam duidelijk naar voren dat er op dat vlak nog heel wat opportuniteiten waren. Een knelpunt was dat de lange omschakelingstermijn bijna niet haalbaar was. Biolandbouwers die omschakelen, worden van bij de aanvang geconfronteerd met de hogere kosten die eigen zijn aan de biologische landbouwproductie, maar moesten hun omschakelingsmelk nog twee jaar blijven vermarkten als gangbare melk, en dus niet als biomelk. Dus pas na twee jaar konden ze die meerprijs doorrekenen. Na een vergelijking met onze buurregio's en na analyse van de Europese regels, heb ik begin dit jaar beslist ook een gefaseerde omschakeling naar biomelk mogelijk te maken. Gefaseerde omschakeling wil zeggen dat de landbouwer eerst start met de omschakeling van de plantaardige voederproductie en ten vroegste twaalf maanden later start met de omschakeling van zijn melkvee. Door de gefaseerde omschakeling kan de melk voortaan al na zes maanden als biologische melk op de markt worden gebracht. Het wegwerken van deze barrière heeft zijn effect niet gemist, want bij de recente verzamelaanvraag hebben we gezien dat een elftal melkveehouders zijn omgeschakeld naar een biologische melkveehouderij. De verwachting is dat er de komende twee maanden nog een vijftal zullen bijkomen. Dat staat nog niet in het Biorapport met de cijfers voor 2015, maar het zal wel zichtbaar zijn in 2016.

Ook voor de biologische varkenshouderij is er potentieel en er zijn een aantal biologische varkenshouders bijgekomen. Andere varkenshouders tonen interesse voor de omschakeling. Biologische varkenshouders ondervinden vaak moeilijkheden om hun varkensmest te kunnen afzetten. Biologische varkensmest is relatief rijk aan fosfor en minder rijk aan stikstof, terwijl akkerbouwers en tuinders net nood hebben aan mest met een hoge stikstof-fosforverhouding. Dit jaar werd in een werkgroep met vertegenwoordigers van het Departement Landbouw en Visserij en de biosector nagegaan hoe we daaraan tegemoet kunnen komen. Binnenkort wordt ook met de akkerbouwers en groentetelers nagegaan hoe dat probleem voor de afzet kan worden opgelost.

U vroeg ook hoe we andere barrières zullen wegwerken. Ik heb daarnet een aantal voorbeelden gegeven, maar we doen dit ook via een gestructureerd overleg met de sector, namelijk de landbouworganisaties en de biocontroleorganen. Zij hebben ook duidelijk zicht op de barrières. Verder is er het strategisch plan biologische landbouw, dat ook tools aanreikt. De biologische landbouw kan ook rekenen op extra financiële impulsen, namelijk de biohectaresteen, die ook reeds tijdens de omschakelingstermijn kan worden aangevraagd. Er worden

ook verschillende onderzoeksprojecten door de Vlaamse overheid gesubsidieerd, specifiek voor de biologische landbouw. Ook het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) speelt daarin uiteraard een rol.

Wij werken dus aan de herziening van het strategisch plan. We leren natuurlijk uit de cijfers uit het Biorapport. Ondertussen zitten we ook niet stil. Als er concrete problemen zijn, lossen we die ook op en zorgen we dat we op die manier ook de biolandbouw in Vlaanderen kunnen stimuleren.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, het doet goed te horen dat u niet stil zit in dezen en heel wat plannen, overleg en onderzoek blijft voortzetten, en ook extra financiële maatregelen neemt, zoals de biohectaresteen. Dat is een positieve evolutie.

De gefaseerde omschakeling is nieuw. Het is positief dat er na zes maanden al resultaten zijn.

In verband met de elf melkveehouders die overgeschakeld zijn, vraag ik mij af of ze worden opgevolgd, hoe ze vandaag de positieve gevolgen van die melkprijzen zien en hoe ze daar verder mee omgaan.

Verder heb ik ook nog een vraag in verband met het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). Voor de biosector is dus een nieuw programma opgestart dat loopt tot 2017 voor bio-, korteketen- en streekproducten. Er is een budget uitgetrokken van ongeveer 210.000 euro voor de korteketen- en bioproducten. Hoe kunnen we zeker zijn dat die middelen wel degelijk worden ingezet voor de biosector, en dan nog specifiek om onze Vlaamse bioproducten te promoten?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Er zijn duidelijk kansen voor heel wat sectoren binnen de biologische landbouw. De hogere prijzen voor de producten worden gereflecteerd in hogere productiekosten, maar compenseren het wat lagere rendement ten opzichte van dit van de gangbare collega's. Dat gegeven kunnen we niet negeren binnen de huidige Europese crisiscontext. Momenteel dienen zich niet zoveel kansen aan binnen de landbouw. Ik meen dat we de opportuniteiten die zich wel aandienen dan ook moeten grijpen. Ik heb het gevoel dat we hier toch een aantal kansen laten liggen. De vraag is ook duidelijk groter dan het aanbod.

Tijdens de hoorzitting met het VLIF had ik nog een vraag waarop ik toen geen duidelijk antwoord heb gekregen. Minister, ik ga dus nog eens proberen. Ik had een vraag naar opvolging van de steun. Gebeurt er een monitoring van wat er gebeurt met de steun als er opnieuw een stopzetting is en een omschakeling naar gangbare landbouw? Is er een kader voor een terugbetalingsregeling? Wordt dit vaak toegepast of niet?

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de cijfers tonen aan dat het actieplan biologische landbouw zijn vruchten afwerpt. De gemiddelde groei in de biologische sector bedroeg 7 procent per jaar tussen 2010 en 2015. De Europese gemiddelde groei bedraagt maar 1,5 procent. Het is duidelijk dat de inzet van middelen, van voorlichting en van onderzoek in Vlaanderen dus resultaat heeft.

Het is belangrijk dat een omschakeling naar biologische landbouw ook markt-gestuurd gebeurt. Er is vandaag een hogere prijs voor biologische producten, maar de omschakeling naar een biologische teelt vereist een mentaliteitswijziging

van de landbouwer. Vandaar dat voorlichting zo belangrijk is. Een totale omslag zou ook niet verstandig zijn, want dan zou de markt in elkaar stuiken.

Het blijft belangrijk – en het is ook een aandachtspunt van de minister – om de gangbare landbouw verder te verduurzamen. Ook daarvoor zijn de jongste jaren heel wat stappen gezet. Ik ben dan ook blij met de inbedding van biologische proefcentra in de gangbare proefcentra waardoor een uitwisseling van technieken en methodes kan gebeuren. De ene sector kan leren van de andere.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Mooie woorden van vele mensen waar ik me graag bij aansluit. Ik uit ook mijn waardering voor de vraagstellers en minister, ook voor de maatregelen die worden genomen om de biologische productie te steunen.

Er is inderdaad een grotere groei in Vlaanderen dan elders in Europa. Dat is op zich niet abnormaal omdat we, wat het areaal, het aantal bedrijven en de productie betreft, aan de staart van het Europese peloton bengelen. Het is dan logisch dat er een groei is. Ik ben ook blij dat een aantal landbouwers de opportuniteiten en de kansen grijpen. Ik was een tijdje geleden nog aanwezig op een vormingsmoment over de omschakeling van gangbare naar biologische landbouw, en er was hiervoor heel veel belangstelling van gangbare landbouwers. Het wijst op 'goesting' om die omschakeling te doen.

Minister, er blijft één groot pijnpunt: het areaal is zeer klein. De reusachtige druk op de grondprijs en de beschikbare grond zullen botsen tegen een plafond waar we moeilijk door geraken. Er is natuurlijk een betere prijs, en dat kan in het beste geval landbouwers stimuleren om over te schakelen met de hindernissen die u hebt genoemd en die we kennen. Ook de certificering is complex. Het duurt drie jaar vooraleer een landbouwer zijn producten als volwaardige biologische producten op de markt kan brengen. Hij moet dus drie jaar een soort van investeringslast meedragen. Hij moet werken met een biologische techniek, heeft minder opbrengst. Er is meer arbeidsintensiteit en meer werkkraft nodig en de landbouwer heeft maar de opbrengst van de gangbare landbouw. We zouden misschien nog meer kunnen inzetten om dat te overbruggen. U doet dat voor de melksector, en dat is iets makkelijker dan voor grond. Maar die lange omschakelingsperiode is, naast de grond, een lastig probleem voor vele landbouwers.

Ik vond het wel heel fijn dat bijvoorbeeld de diepvriessector meer biologische producten vraagt om in te vriezen en te exporteren. Het bewijst dat er een toenemende vraag is, en het beleid moet dat ondersteunen. Kunnen we die hindernissen nog beter overbruggen om in het midden van het Europese peloton te komen?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik wil me graag aansluiten. Het is positief dat het actieplan zijn vruchten afwerpt. Het is juist wat de heer Caron zegt: als je helemaal onderaan bengelt, is het iets makkelijker om stapjes vooruit te zetten. Er is nog altijd een kloof. Het is niet het gepaste moment om tevreden achterover te leunen, want er zijn nog altijd meer opportuniteiten. Er is nog altijd meer vraag dan aanbod.

Wat mij vooral opvalt, is dat 60 procent van de landbouwers die voor 2010 begonnen, stopt. U zegt dat er niet echt een eenduidige reden voor te vinden is. Ik vind het toch opvallend dat 60 procent na vijf jaar stopt terwijl het volgens mij pas dan begint te renderen. Misschien moeten we dit beter analyseren.

Ook het grote verschil met Wallonië is frappant. Een op tien boeren is een bioboer. Ik vraag me dan af waarom het in Wallonië wel veel gemakkelijker kan

dan in Vlaanderen. Is dat ooit al onderzocht? Zolang er meer vraag is dan aanbod, hebben we er alle belang bij om in Vlaanderen zelf in die productie te voorzien, zeker in een sector die het vandaag niet gemakkelijk heeft. Het aspect van de grond is een terechte bekommernis. Voor bioboeren is dat nog meer terecht, aangezien ze te maken hebben met de omschakeling die ze moeten overbruggen. Als we dat extra steunen, dan kan onze fractie dat zeker ondersteunen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Dit is een goede discussie. Ik ben een koele, maar aandachtige minnaar van bio. Ik wil toch enkele ervaringen meegeven. Ik heb gedurende tien jaar geprobeerd een rij nooit gespoten laagstammige appelaars te volgen, om te zien wat bio in extremis teweegbrengt. Als je ooit in een winkel mooi, blozend fruit koopt, dan zal het geen bio zijn. Misschien ben je dan een illusie armer.

In Brakel hebben we de zorgboer van het jaar van Oost-Vlaanderen gevierd. Die man is veearts en deel van een knap, gemotiveerd koppel. Hij maakt onder andere yoghurt van geitenmelk. Die is uitzonderlijk smakelijk. Ik ben dan gaan zoeken in de Delhaizes in de omgeving waar ik die kon vinden – ik die nooit in een Delhaize kom – en ben dus op ontdekkingsreis geweest. Ik vond die yoghurt niet in de klassieke schappen van de yoghurt. Ik vond dat een beetje jammer, want daartussen had die moeten staan.

Mijn conclusie is dat er een band moet zijn tussen het product en de plaats waar het wordt geteeld en gemaakt. De mensen kunnen komen kijken waar dat product wordt gemaakt, maar ook in de outlets die worden geacht het te vermarkten, op de plek zelf of in de belendende grootwarenhuizen.

Ik heb enkele bioboerderijen bezocht. Ze zijn kleinschalig en bevinden zich in open kouters. Men kan zich dan afvragen hoe die bioteelten worden beveiligd tegen de bemesting, bestrooiing enzovoort van de belendende velden. Het grote probleem is dat je vertrouwen moet hebben dat als men je bio aanprijst, dat je dan ook bio koopt. Sommigen doen aan biocultuur omdat ze meer geld krijgen voor hetzelfde product, omdat ze meer geld moeten stoppen in arbeid en intensiteit, en dat voor een kleinere productie. We waren op bezoek in Noord-Nederland, waar ons werd verteld dat het dalen van de bioculturele productie tot ongeveer 50 procent werd gecompenseerd door de hoge prijs.

Minister, alle melk is biologisch. Maar misschien zijn er enkele zaken waar we kunnen aan denken. Zou het waar zijn dat de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS) veel minder ingrijpt wanneer men aan biocultuur doet op die gronden? Als dat zo is, dan is dat een argument om op meer PAS-beschermde akkers te biotelen. Klopt dat? Kan men er zeker van zijn dat de inspanningen niet alleen maar dienen om uitheemse bioproducten, zoals met de garnalen, te subsidiëren? Kan men vertrouwen hebben, kan men zeker zijn dat de hogere prijs wel voor een product is dat beter is voor de gezondheid? Ikzelf hou niet van biobier, en evenmin van biowijn, maar dat is een kwestie van smaak. We moeten toch kunnen verifiëren of de toegevoegde waarde, de gedane inspanning, de wetenschappelijke begeleiding en de kleine productie compenseerbaar zijn door een grotere financiële inspanning van de gebruiker. Wordt de koper niet op de een of andere wijze beïnvloed?

Ik zou graag eens die landen in oostelijk Europa bezoeken die 19 procent van hun areaal in bioproductie stoppen, om uit te zoeken of ze dat wel kunnen. Daar is de koopkracht van de mensen toch zwakker dan de onze, en zijn de controles misschien anders dan bij ons. Ik ben niet zo zeker of dat allemaal wel wetenschappelijk objectief gebeurt. Ik wil deze stem laten horen omdat we niet

allemaal in de overdreven verering en vergoddelijking van de biologische producten kunnen vervallen.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik vond de teneur van bijna alle uiteenzettingen vrij positief over de evolutie van de biosector. Als je die omschakeling wilt stimuleren, dan zijn verschillende elementen belangrijk. Om te beginnen de overheid, het beleid en het flankerend beleid, maar ook de producent zelf. De vorming, de begeleiding en de navorming die hij eventueel kan genieten, zijn niet onbelangrijk. Zeker ook de producent en de meerprijs die hij wil betalen. Verder wil ik erop wijzen dat de retailers een heel belangrijke rol kunnen spelen.

Collega Caron had het al over de omschakelingsperiode van drie jaar om over te gaan van de klassieke naar de biolandbouw. In dat kader was ik vorige week aangenaam verrast door een bericht van één van de retailers die uitdrukkelijk melding maakte van het feit dat zijn producten afkomstig zijn van een bedrijf dat in omschakeling is naar bioland- en tuinbouw. Op die manier kon hij die producten tegelijk ook promoten. Ik vond dat een schitterend voorbeeld en hoop dat meer retailers dit zullen doen. Dit zou het proces van omschakeling voor een aantal bedrijven vereenvoudigen.

Minister, dit kan mogelijk inspirerend werken voor andere retailers in de voedingssector.

Minister Joke Schauvliege: Dit is een boeiend onderwerp, en we voeren hier een interessante discussie. Ik geloof zelf ook heel sterk in de biosector en we moeten daar verder lessen blijven uit trekken. Ik wil wel benadrukken dat soms de perceptie ontstaat dat je aan de ene kant biovoeding hebt en aan de andere kant de gewone voeding en dat het ene superieur zou zijn aan het andere. Alle voedsel dat hier geproduceerd wordt, moet veilig en gezond zijn en aan een zo laag mogelijke impact voldoen, ongeacht of het bio is of niet. Die discussie loopt soms mank, alsof het ene slecht zou zijn en het andere goed. Beide moeten veilig zijn en met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk geproduceerd worden.

Dan kom ik tot de bijkomende vragen. Collega Vanderjeugd, wat de opvolging betreft in geval van omschakeling, zijn er specifieke bio-adviseurs die de trajecten blijven doorlopen. Ze kijken hoe de omschakeling vordert en komen regelmatig over de vloer. Hoe bedrijven evolueren wordt via de monitoring in het jaarrapport mee opgenomen.

VLAM, dat promotie voert rond bioproducten, heeft sectorgroepen. De sector zelf stuurt de wijze waarop die promotie gebeurt en maakt daar een evaluatie van. Het bioforum, dat door ons ook financieel ondersteund wordt, zit daar mee rond de tafel om te waarborgen dat dit allemaal correct gebeurt en dat het over bioproducten van bij ons gaat.

Collega Joosen, u zei dat we kansen laten liggen, maar dan wil ik u wel vragen om ze te benoemen. Het zijn natuurlijk de boeren zelf die de omschakeling moeten zien zitten. Ik ben het volledig eens met wat collega De Croo daarover zei. We kunnen mensen niet manu militari verplichten om naar biolandbouw om te schakelen tegen hun zin of wanneer ze daar geen voeling mee hebben. We kunnen wel een kader scheppen met bioadviseurs en zorgen dat we de barrières wegnemen, zoals ik daarnet al zei.

Als de VLIF-steun wordt stopgezet, worden alle dossiers opgevolgd, ook bij omzetting. Dat zit in een Europees kader en we zijn verplicht om steun in een aantal gevallen terug te vorderen en erop toe te zien dat dit correct wordt toegepast.

Collega Caron, u hebt gelijk dat de beschikbare grond een pijnpunt is. Jonge landbouwers hebben moeilijk toegang tot de grond. Het is één van de redenen waarom de omschakeling in Wallonië gemakkelijker is omdat men daar meer

ruimte en meer grond heeft om dat te doen. Dat is bij ons niet zo, en daarom verloopt dat hier moeilijker. Ik wil nog even vermelden dat de omschakeling twee jaar duurt en niet drie jaar.

Collega De Croo maakte een interessante opmerking over de relatie met de natuur. Ik wil daar toch voor waarschuwen. De biolandbouw kan, net zoals de traditionele landbouw, een bijdrage leveren inzake natuurbeheer. Dat wordt onder meer via de beheersovereenkomsten geregeld, maar ook via andere initiatieven. Wat we wel moeten beseffen, is dat de dieren van een bioveeteelt-bedrijf evenveel stikstof uitstoten als die van een traditioneel bedrijf. Heel wat biobedrijven liggen in de nabijheid van speciale beschermingszones en komen evengoed in de problemen. De stikstofimpact is er en we kunnen geen uitzondering maken omdat het over een biobedrijf zou gaan. Het is een groot misverstand dat een biobedrijf geen impact zou hebben. Het is nu eenmaal zo dat stikstof een impact heeft op de natuur en dat onze regelgeving bijgevolg vereist dat we daar een oplossing voor vinden. We proberen de effecten op de natuurlijke habitat goed in kaart te brengen voor elk type bedrijf, maar een dier is een dier en stoot stikstof uit.

Daarmee heb ik op alle vragen geantwoord, denk ik. Dan is er nog de terechte suggestie van de voorzitter. We moeten daar inderdaad voldoende aandacht voor hebben en leren uit ervaringen in het buitenland, hoewel de situatie daar soms anders is en er meestal meer ruimte voorhanden is.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): We moeten blijven inzetten op biolandbouw en ik vertrouw erop dat dit ook gebeurt. We mogen ons inderdaad niet verkijken op Duitsland of Wallonië waar de biolandbouw in een heel ander perspectief staat. De landbouw is daar immers veel extensiever dan in Vlaanderen, waar we zeer intensief aan landbouw doen in een versnipperd en verstedelijkt gebied. We moeten dus roeien met de riemen die we hebben en daar voldoende op blijven inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik ondersteun de vraag van collega Robeyns voor meer analyse. Minister, u zei dat er geen duidelijk beeld is over die stopzettingen.

Het aantal stopzettingen is toch wel hoog. We gaan echt moeten kijken wat daarvan de oorzaken kunnen zijn, want dat is natuurlijk niet goed, zeker niet als blijkt dat het stopzettingen zijn van bedrijven die de landbouwsector volledig verlaten. Ook de hoorzitting over het VLIF heeft ons nog wel wat mogelijkheden geboden. Ik kijk zeer benieuwd uit naar het nieuw strategisch plan biologische landbouw in 2017, want bio heeft wel degelijk toekomst en ik denk dat er wel degelijk barrières zijn die we nog kunnen wegnemen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de wijnproductie in Vlaanderen
– 1951 (2015-2016)**

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): De heer De Croo heeft net gezegd dat hij geen voorstander is van biowijn, ik hoop alleszins dat hij wel voorstander is van Vlaamse wijn, want onze wijnbouw zit in de lift. Dat is alleszins positief.

Uit recente cijfers van de FOD Economie blijkt dat de sector ongetwijfeld in de lift zit. De productie van Belgische wijn is tussen 2014 en 2015 met meer dan de helft gegroeid. In 2014 werd er in België nog 600.000 liter wijn geproduceerd, in 2015 was dat al meer dan 1 miljoen liter. Mevrouw Robeyns zal mee beamen dat we trots zijn dat de provincie Limburg de grootste speler is inzake de kwaliteitswijnen, met onder meer een groot wijndomein in Haspengouw, het grootste erkende wijnlabel van Vlaanderen. Ook de Maasvallei Limburg, mijn eigen regio, komt daar dicht in de buurt, met zelfs een grensoverschrijdende beschermde oorsprongsbenaming van Europa. Ook in Noord-Limburg, waar het initieel niet zo logisch leek dat men er aan wijnbouw zou doen, worden de eerste stappen gezet naar wijnbouw.

Op politiek vlak zijn al heel wat initiatieven genomen, zeker in de voorbije legislatuur. Naar aanleiding van de rondetafelconferentie wijn is het Technisch Comité van de Druiventeelt gestart met begeleiding van wijnbouwers onder meer op het vlak van de rassenkeuze en de gewasbescherming. In het kader van het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK) werd het Vlaams Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw opgericht, dat opereert vanuit het Proefcentrum Fruitteelt (pcfruit).

Het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw startte met een experimentele wijngaard op het Proefcentrum Fruitteelt, waarbij het accent gelegd wordt op de rassenkeuze, de gewasbescherming en het geleidingsmateriaal. Tevens is het de bedoeling om ondersteuning aan te bieden na de oogst van de druiven, bij het vinificatieproces en door het inrichten van een didactische onderzoekswijkelder. Het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw geeft verder ondersteuning bij verkoop en marketing. Wat dat betreft is men dus op de goede weg.

We hebben in deze commissie al enkele keren gezegd dat bij de fruittelers, zeker wat de appels en peren betreft, er heel wat kommer en kwel is. Voor fruittelers kan wijnbouw zeker een attractief toekomstperspectief bieden. De grenzen aan de groei van de wijnsector in Vlaanderen zijn alleszins nog niet bereikt. Specialist Kris Vandenwyngaert van het Kenniscentrum Wijnbouw verwacht dat er dit jaar nog 35 tot 50 extra hectare wijngaarden zullen bijkomen. Bovendien wordt wijnbouw alsmaar hipper. In Antwerpen is er bijvoorbeeld ook een horecazaak die enkel Belgische wijnen serveert. Dergelijke initiatieven mogen we toejuichen.

De promotie van de Vlaamse wijnen blijft moeilijk. Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) werkt sectorgericht. Het VLAM heeft zich op dit ogenblik nog altijd niet ingelaten met de promotie van onze Vlaamse wijnen omdat de sector nog altijd relatief klein is, omdat er op dit ogenblik nog een voldoende grote vraag naar Vlaamse wijnen is en er op dit ogenblik niet onmiddellijk aan promotie wordt gedacht. Misschien is dat in de toekomst toch wel belangrijk.

Minister, hoe evalueert u de gedane inspanningen ten voordele van de ontwikkeling van de wijnsector en de evolutie van het wijnareaal en de wijnproductie in Vlaanderen? Komt het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw inmiddels ten volle tegemoet aan de vooropgestelde objectieven? Wordt er samengewerkt met buitenlandse instituten? Hoe wordt de werking van het centrum geëvalueerd? Plant u bijkomende initiatieven om de ontwikkeling van de wijnbouw in Vlaanderen te faciliteren en te stimuleren? Hebben er al fruittelers hun interesse laten blijken om gedeeltelijk over te stappen op wijnbouw en daarvoor met collega's een coöperatie te vormen? Hoe zult u dat eventueel ondersteunen of promoten?

Wat is de stand van zaken van de erkenning van Maasland Limburg als beschermde oorsprongsbenaming of BOB? Europa is daar op dit ogenblik mee bezig. Ik had begrepen dat u daaromtrent nog navraag zou doen. Misschien weet u nu al tegen wanneer er een finale beslissing in het dossier wordt verwacht. Zijn

er nog nieuwe besprekingen met het VLAM geweest met het oog op het uitbouwen van een volwaardige en geïntegreerde promotie van de Vlaamse wijnen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De wijnproductie doet het goed. Ze zit in stijgende lijn. Ik heb enkele cijfers. In 2006 werd in België in totaal 200.000 liter geproduceerd. Ondertussen zien we een serieus stijgende trend, want we zitten nu boven het miljoen liter wijn. De stijgende productie komt er door een steeds groter aantal wijnbouwers en een stijgend areaal. Uit contacten met de sector ontvang ik signalen dat er ook voor de komende jaren nog veel interesse is. Liters produceren is natuurlijk één zaak, de kwaliteit is een andere zaak.

Op dat vlak stel ik vast dat er een stijgende appreciatie is voor de kwaliteit van onze wijn. Ook het professionalisme stijgt jaar na jaar. De lokale wijnsector beseft dat men een niche zal blijven in de markt, waardoor men zich zal moeten blijven concentreren op kwaliteit en authenticiteit.

Vlaanderen telt momenteel vijf appellaties. De wijnen met een beschermde oorsprongsbenaming of beschermde geografische aanduiding moeten voldoen aan een lastenboek en ondergaan elk jaar een kwaliteitscontrole. De kwaliteitscontrole houdt een chemische analyse in en een proeftest door een erkenningscommissie Wijn, voorgezeten door mijn Departement Landbouw en Visserij. Ook het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) is de wijnsector genegen. Er is onder meer VLIF-steun voor nieuwe aanplant van druivenstokken en voor mechanisering en uitrusting van wijnbouwbedrijven.

Het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw, dat deel uitmaakt van het Proefcentrum Fruitteelt in Sint-Truiden, organiseert studiedagen en veldbezoeken. Op die activiteiten zien we doorgaans tussen de 100 en 150 aanwezigen. Op de studiemomenten werden ook al meermaals buitenlandse sprekers uitgenodigd om ervaringen uit te wisselen. Er zijn contacten gelegd met gespecialiseerde kennisinstellingen uit Frankrijk, Duitsland, Luxemburg, Italië en Zuid-Afrika.

Men heeft in Sint-Truiden een onderzoeksinfrastructuur uitgebouwd en een proefwijngaard aangelegd voor demonstraties en praktijkgericht onderzoek. Er zijn al diverse publicaties voor de sector. Een andere belangrijke taak die het proefcentrum opneemt, is het uitsturen van waarschuwingen die vooral betrekking hebben op ziektes en plagen. Dat zorgt ervoor dat telers proactief te werk kunnen gaan.

Er zijn niet onmiddellijk bijkomende initiatieven gepland. Uit de feedback die ik krijg, blijkt dat er op dit moment geen bijkomende, specifieke behoefte is. We blijven natuurlijk ook nieuwe initiatieven ondersteunen vanuit de instrumenten die ik daarnet heb opgenoemd.

Mijn diensten hebben tot op heden geen officiële aanvragen van fruittelers ontvangen die willen overschakelen. Zoals alle andere landbouwsectoren kunnen ook wijnbouwers zich verenigen in een producentenorganisatie en zich laten erkennen. Ze kunnen daar ook een financiële ondersteuning voor krijgen.

U vroeg ook naar de stand van zaken van de erkenning van Maasland Limburg als beschermde oorsprongsbenaming. De procedure bestaat uit verschillende stappen, op lidstaatsniveau en op Europees niveau. De finale goedkeuring gebeurt door de Europese Commissie. Het dossier 'Maasland Limburg' is een grensoverschrijdend dossier, want het geografisch gebied bevindt zich deels in Belgisch-Limburg en deels in Nederlands-Limburg. Het Nederlandse luik was een tijdlang geblokkeerd omdat een Nederlandse wijnbouwer die zich buiten het gebied bevindt, vond dat hij er ook deel van moest uitmaken. Aangezien het

dossier aan alle voorwaarden voldoet en er geen bezwaren meer zijn, heb ik vorige week geoordeeld dat de aanvraag voor de beschermde oorsprongsbenaming gerechtvaardigd is. Op Vlaams niveau wordt de procedure dus afgerond. Nu is het aan Europa. Hoelang dit zal duren, kan ik niet medelen, omdat er geen bindende termijnen zijn. De ervaring leert dat dit niet op een week zal gebeuren. We blijven het opvolgen en zullen te gelegener tijd vragen naar de stand van zaken.

Wat betreft uw vraag over de promotie van de Vlaamse wijnen moet ik u medelen dat er op dit ogenblik geen initiatieven zijn binnen VLAM. Er is ook geen aparte sectorwerkgroep voor de Vlaamse wijnen. Ze zijn wel opgenomen in een promotieproject voor beschermde streekproducten, wat ook mee gefinancierd wordt vanuit Europa.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik ben blij te vernemen dat u een positieve beslissing hebt genomen omtrent Maasland Limburg. We hopen dat Europa daar zo snel mogelijk volgt.

U hebt ook gezegd dat er op studiedagen en bijeenkomsten regelmatig mensen uit het buitenland worden uitgenodigd. We kunnen daar zeker van leren.

Wordt er ook al nagedacht over de inzet van drones? Er is nu regelgeving omtrent drones. In de Moezelstreek wordt daar veelvuldig gebruik van gemaakt voor gewasbescherming. Misschien kunnen we dat hier ook gebruiken om de sproeimiddelen te verdelen over de wijnvelden.

In het verleden zijn er al heel wat goede initiatieven genomen. Ik ben blij dat onze wijnbouw in de lift zit. Daarnet is gezegd dat we nog geen bananen en kiwi's kweken. Dertig jaar geleden dacht men ook niet dat we aan wijnbouw zouden doen in onze regio. Ik hoop dat de toekomst voor de wijnbouw in positieve zin evolueert.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Niet alleen Limburg heeft de wijnindustrie ontdekt. Ook in Boechout is er een aanplanting gebeurd. Minister, er zijn veel mogelijkheden met de wijnsector. Ik denk aan de toeristische attractie van de wijngaarden. Overal in Europa gaan toeristen wijndomeinen bezoeken. Er zijn wijnfeesten enzovoort.

Ook in de marge van de bestaande organisaties van fruitveilingen en de verwerking ervan zouden we vinificatie zeker moeten meenemen in deze nieuwe markt.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, we hebben hier in het verleden vaak vragen over gesteld. Uw voorganger heeft een aantal jaren groots aangekondigd dat er een Vlaams wijnbouwbeleid zou worden uitgebouwd. Dat is toen een beetje in mineur geëindigd. Het is gebleven bij een rondetafel, wat op zich wel een goede eerste aanzet was. Er is toen heel wat getouwtrek geweest over waar het kenniscentrum moest komen, in het Hageland of in Haspengouw. Gelukkig heeft de provincie Limburg dan een extra inspanning gedaan, waardoor het vandaag samen zit met het Proefcentrum Fruitteelt.

Het is belangrijk dat die kennisdeling er is. Ik ben blij dat u zegt dat niet alleen de kwantiteit telt, maar dat het vooral belangrijk is dat we goede kwaliteit

hebben. Ik heb in het verleden meermaals berichten gekregen van mensen die actief zijn in de wijnbouw, dat door verkeerd advies – hoe goedbedoeld ook – over bijvoorbeeld gewasbescherming zaken serieus fout kunnen lopen. Dat is iets wat we moeten voorkomen. Als ik u goed begrijp, kan het kenniscentrum, samen met de proefwijnngaarden, daar een grote rol in spelen.

We doen al een aantal inspanningen, maar ik ben ervan overtuigd dat die wijnbouw nog veel meer potentieel heeft. We hadden het daarstraks over het potentieel van biolandbouw, maar ik denk dat ook de wijnbouw meer kan zijn dan een kleine niche. Maar dan moeten we er natuurlijk ook wel vanuit Vlaanderen ten volle op durven in te zetten. En dat mis ik vandaag nog steeds, dat we daar vanuit Vlaanderen een bepaalde visie op hebben en er ook de nodige inspanningen voor willen doen. Ik hoop dat we dat toch iets meer en iets daadkrachtiger kunnen ondersteunen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): In vino veritas, voorzitter. Onze steden hebben Wijngaardstraten, hebben Wijnpleinen, er is een wijngaard die opnieuw bloeit in de Sint-Pietersabdij. Wijn was weinig vervoerbaar, dus miswijn was een product van de lokale collectiviteiten. In mijn streek startte dokter Detremmerie veertig jaar geleden met wijngaarden. We hebben er nu vijf liggen in Brakel.

Een van de redenen dat de wijnbouw in ons land is verdwenen, waren overigens keizerlijke decreten van Napoleon, die alle wijnranken hebben doen elimineren in Vlaanderen en Wallonië. U ziet, het nationalisme van Frankrijk is nog niet dood.

Jos De Meyer (CD&V): Collega's, we hebben hier ooit nog een minister gehad die nauw verbonden was met het Heuvelland. Die heeft ons toen overtuigd van de meerwaarde en de uitzonderlijke kwaliteit van de Heuvellandse wijn. Ik moet u niet zeggen op welke wijze hij dat gedaan heeft. Het is een suggestie, zowel aan collega De Croo als aan collega Peeters. *(Opmerkingen)*

Ik begrijp dat er algemene instemming is bij de commissieleden. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb zowel de Heuvellandse als de Brakelse wijn bij mij thuis liggen en ik kan u verzekeren dat die bijzonder kwaliteitsvol zijn.

Collega Peeters, ik ben op bezoek geweest bij het Proefcentrum Fruitteelt en heb de drones daar zelf aan het werk gezien. Daar wordt dus mee geëxperimenteerd. Dat zit trouwens ook in het SALK-project. Dat is dus zeker iets dat vanuit onze diensten, via innovatie en dergelijke, en met de sector mee opgevolgd wordt.

Ik ben het volledig eens met de opmerking over de toeristische troeven en de promotie. Daar gebeurt al heel veel rond, denk maar aan de tv-serie die onlangs op de VRT werd uitgezonden en die de wijnproductie in ons land wat meer onder de aandacht bracht.

Collega Robeyns, u zegt dat er een gebrek aan visie is. Dat is een dooddooener, maar ik weet niet wat u ermee bedoelt en welke visie wij rond wijn zouden moeten ontwikkelen. Wij doen er alles aan, zeker ook met de geografische erkenning die wij willen indienen. Dat zijn heel wat zaken die van ons uit worden ondersteund en die tonen dat wij er echt wel voor gaan. Er gebeurt heel wat op dat vlak en we hebben ook bijzondere troeven. Ik ben het volledig eens met iedereen die daarop gewezen heeft. Het is een productie die in stijgende lijn gaat. We zullen daar de komende jaren nog vaak over van gedachten kunnen wisselen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ook ik dank alle collega's die zich aangesloten hebben. Het is inderdaad belangrijk dat we onze eigen wijnen blijven promoten. Ik heb al een aantal mensen de wijn van hun streek horen promoten. Ik wil bij deze alvast promotie maken voor de wijn van Aldeneik en de wijn van Haspengouw, die zeker een aanrader is. Misschien kunnen we de suggestie doen om, als Europa straks definitief een beslissing neemt rond de Maaslandwijn, een werkbezoek of minstens een proeverij te houden. Dat kunnen we zeker onderschrijven.

Wat tot slot de toeristische attracties betreft, denk ik ook dat de SYNTRA-opleidingen rond wijnbouw, teelt en vinificatieprocessen allemaal positieve elementen zijn. We hopen dat dat alsmaar blijft groeien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de inschatting van financiële problemen in de melkveehouderij op bedrijfsniveau – 1965 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Voorzitter, minister, de melkprijs blijft effectief laag. Vorige week konden we daarover lezen in de AGRIPRESS en in andere bladen. Zuivelcoöperatie Milcobel verlaagde onlangs haar prijsnotering voor maart nog tot een reëel uitbetaalde melkprijs van om en bij de 25 euro voor 100 liter. Mondiaal is er immers een groot aanbod aan melk, vooral in de Europese Unie, Nieuw-Zeeland en de VS. Door de aanhoudend hoge melkaanvoer binnen de EU verdwijnt er magere melkpoeder en boter in voorraad, die prijsherstel zal vertragen doordat deze producten op de markt komen wanneer de prijs begint te stijgen. De kans is met andere woorden reëel dat een lichte heropleving van de melkprijs op zich zal laten wachten tot de tweede jaarhelft en dan nog in de veronderstelling dat China melk blijft kopen, Europa minder produceert en het krimpende aanbod in Nieuw-Zeeland en Australië doorzet.

Er is altijd gezegd, ook door u, minister, dat we moeten kijken op lange termijn. Op lange termijn zijn de prognoses nog steeds optimistischer dan wat we vandaag zien. Dan verwacht men een grotere groei van de vraag dan het aanbod, waardoor het marktevenwicht zich kan herstellen. Eveneens wordt gehoopt dat er in de Ruslandboycot een nieuwe opening zou zijn tegen 2018.

Dat neemt niet weg dat de crisis in de melkveehouderij zich vandaag manifesteert. Ze is, evenals de problemen in de varkenshouderij, reeds herhaaldelijk het voorwerp geweest van maatregelen op zowel Vlaams, federaal als Europees niveau. Intussen blijkt dat de huidige melkprijs voor slechts 8 procent van de Vlaamse melkveebedrijven toereikend is om alle uitgaven te kunnen dragen. Dat is ook een bevinding van Liba, een advies- en boekhoudkantoor gespecialiseerd in de melkveehouderij.

Aangezien een marktherstel niet meteen aan de orde lijkt, komt het er voor melkveebedrijven op aan om een goed overzicht te behouden over hun financiële liquiditeit om niet in onoverkomelijke betalingsproblemen te komen bij hun toeleveranciers en voor de aflossingen van hun bestaande leningen aan de banken. Bij deze lage melkprijzen suggereert dat boekhoudkantoor concreet aan

iedere melkveehouder om een liquiditeitsprognose te maken. Het is sowieso niet slecht om dat te doen. Het is nodig om de boekhouding grondig door te nemen en een zicht te krijgen op de maandelijkse kosten voor bijvoorbeeld veevoeder, dierenarts en dergelijke meer. Daarnaast moet er een lijst worden gemaakt met openstaande facturen, gesorteerd op factuurdatum. Om een correcte prognose te kunnen maken, moet er worden gerekend met realistische technische kengetallen en een realistische melkprijs van 24 tot 26 euro per 100 liter melk. Als de liquiditeitsprognose er is, kan ze als basis dienen voor gesprekken met de bank en het gezin.

Minister, is de landbouwadministratie reeds nagegaan in hoeverre Vlaamse melkveehouders effectief worden geconfronteerd met betalingsproblemen en onder welke schuldenlast ze vandaag gebukt gaan? Lopen die cijfers parallel met de bevindingen van Liba? Bent u van oordeel dat melkveebedrijven in deze economisch moeilijke tijd best een liquiditeitsprognose opstellen? Zo ja, hoe wilt u de melkveehouders hiertoe stimuleren en bijstaan? Wat is de stand van zaken van de uitvoering van de maatregelen die werden beslist om de crisis in de melkveehouderij aan te pakken? Zijn er al effecten zichtbaar? Bent u van oordeel dat er nog bijkomende eenmalige of eventueel structurele maatregelen nodig zijn om de noodlijdende melkveehouderij weer gezond te krijgen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Vanderjeugd, onze diensten houden alles zorgvuldig bij en monitoren heel wat. Er zijn ook periodieke verslagen. Dat wordt ook systematisch gerapporteerd aan Europa. Het is een eengemaakte markt. Er is een marktobservatorium voor de zuivel. Dat kan allemaal geraadpleegd worden.

We hebben ook zelf bijkomende maatregelen genomen. We beschikken over een eigen boekhoudnetwerk en een eigen Vlaamse zuivelbarometer waarin de marges op een gemiddeld melkveebedrijf worden gemonitord. Daartoe worden de boekhoudgegevens van het afgelopen jaar gebruikt om de vaste kosten in te schatten. Ook worden kostenposten als voeders en energie, alsook inkomensposten als de melkprijs en de prijs van de nuchtere kalveren, geactualiseerd zodat er ook duidelijke cijfers zijn. Dat geeft ons een heel objectieve kijk.

We zien dat de stijgende kosten en de zeer lage melkprijs zorgen voor heel slechte economische omstandigheden. Enkel in 2009 was de situatie nog slechter.

We weten natuurlijk niet op individueel vlak hoeveel melkveebedrijven met liquiditeitsproblemen zitten. Wij bekijken dat wel op sectorniveau. Het is heel belangrijk dat elke zelfstandige en dus ook elke boer wel een zicht heeft op de eigen liquiditeitspositie. Ik stimuleer de landbouwers om daarop in te zetten. 'KRATOS – Raad op maat' is hier al een paar keer gemeld. Iedere Vlaamse melkveehouder kan hierdoor een onafhankelijk en kosteloos bedrijfseconomisch advies ontvangen. Ik ondersteun dus melkveehouders die zich professioneel willen laten begeleiden in deze moeilijke tijden.

Voor de melkveehouderij wordt een reeks maatregelen genomen die het leed kunnen verzachten. Ik heb die al een paar keer vermeld en ga ze nu niet opnieuw oplijsten. Alle maatregelen ten spijt, de grootste oorzaak is en blijft het onevenwicht tussen het aanbod en de vraag op de markt. Dat is een situatie die heel abrupt ontstaan is na de afkondiging van het Russische embargo, ook versterkt door het wegvallen van de productiequota. Vooral in Nederland en in Ierland is de melkproductie sindsdien heel sterk gestegen. De prijs, die we als overheid niet kunnen en ook niet mogen reguleren, is inderdaad gekelderde.

Europa laat ons niet toe om daarin tussen te komen. Europa heeft gekozen voor de liberalisering en responsabilisering van de sector zelf. De Europese Commissie kijkt daar zeer strikt op toe.

Uit vorige debatten in deze commissie heb ik onthouden dat er over de partijgrenzen heen een consensus is over het feit dat een productiemildering op Vlaams of Belgisch niveau weinig zin heeft. De melkveehouders in onze buurlanden zouden zich al te graag in de handen wrijven als we ons marktaandeel naar beneden halen.

Tijdens de Landbouwraad van maart heeft België dan ook geijverd voor een flexibel Europees aanbodbeheersysteem via producentenorganisaties en -coöperaties, met een tijdelijke vergoeding. De Europese Commissie heeft een deel daarvan intussen mogelijk gemaakt: producentenorganisaties en coöperaties mogen nu zes maanden onderling afspraken maken over het geproduceerde volume, wat een tijdelijke uitzondering vormt op de concurrentieregels.

Maar het tweede luik, het financiële compensatiesysteem, is achterwege gebleven, waardoor geen enkele producentenorganisatie of -coöperatie in de 28 lidstaten gebruik lijkt te zullen maken van die mogelijkheid. Zoals gezegd, blijven we daar wel op aandringen. We hopen daarover in juni meer duidelijkheid te krijgen.

Gezien het onevenwicht tussen vraag en aanbod, blijft promotie cruciaal. In de Raad van maart 2016 werd beslist om het promotiebudget voor varkens en zuivel met 30 miljoen euro te verhogen. Het effect daarvan is echter pas zichtbaar binnen een aantal jaren en kan mogelijk nu al op Vlaams niveau worden gemonitord.

Daarnaast wil ik ook nog de aandacht vestigen op de tijdelijke VLIF-waarborgregeling (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds). Dankzij die regeling kunnen landbouwers tijdelijk rekenen op een borgstelling van de Vlaamse overheid van maximaal 80 procent wanneer zij een krediet aangaan voor operationele kosten. Momenteel kunnen die dossiers worden aangemeld bij de erkende kredietinstellingen. Ook landbouwers die kredieten hebben lopen, kunnen daarop een beroep doen.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, ik dank u voor het meedelen van de maatregelen. Het is inderdaad belangrijk dat we met de huidige middelen, bijvoorbeeld KRATOS, Boeren op een Kruispunt en de landbouworganisaties, voldoende sensibilisering doen om een goed financieel overzicht te behouden. Dat is een belangrijk gegeven. Het zal het probleem niet oplossen, maar het is goed om te weten waar je staat. Het is belangrijk om met die instrumenten de land- en tuinbouwers te sensibiliseren zodat ze effectief gebruikmaken van wat er voorhanden is. Zoals gezegd, kan bioproduktie en biomelk voor sommigen een oplossing zijn. Er zijn positieve evoluties in de omschakeling. De periode die er wordt gehanteerd, is een positief element.

De regeling van het VLIF waarbij er tijdelijke maatregelen kunnen worden genomen, is positief.

Tijdens ons werkbezoek aan Noord-Nederland hebben we geleerd dat samenwerking met andere betrokken actoren een heel positieve markt tot stand kan brengen.

U hebt een initiatief opgericht voor de varkenssector, de G30. Zult u een dergelijk initiatief, dat op termijn een positief effect zou kunnen hebben, ook voor

onze melkveehouderij ontwikkelen? Zult u ook die sector samenbrengen met alle betrokken actoren?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik sluit mij aan bij de minister: de overheid kan de tools aanreiken, maar het is natuurlijk vooral aan de bedrijfsleider om ook zelf aan de slag te gaan met die tools en zelf een analyse te maken.

Ik heb een vraag over het project Fast Feed From Europe, waar die adviesvouchers konden worden aangevraagd door varkens- en rundveehouders. Een vereiste daarbij was dat zij hun liquiditeitsproblemen kenbaar maken en alle financiën op tafel leggen. Is er inmiddels een evaluatie gebeurd van dit project? Was het project succesvol en zinvol?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, u haalt terecht aan dat we eerst moeten kijken naar de mogelijkheden in het bedrijf zelf. Het is belangrijk dat we daaraan aandacht blijven besteden, aangezien we vaststellen dat er bij dezelfde types bedrijven heel wat verschillen zijn in de boekhoudkundige cijfers. Ik ben benieuwd of die verschillen inmiddels al zijn weggewerkt. Er zou dus mogelijk wat ruimte zijn om daar sterker op in te zetten en de mensen te begeleiden en sensibiliseren. We besteden daar ondertussen al enkele jaren aandacht aan. Zijn die verschillen ondertussen kleiner geworden? Of zijn ze hetzelfde gebleven en vragen ze dus onze aandacht?

Minister, ik wil verder focussen op de globalere uitdaging waar wij voor staan. Gezien heel wat evoluties en de liberalisering van de productie, staan we voor de grote uitdaging om onze afzetmarktpositie te versterken en te verdedigen. Ik krijg best wel wat verontrustende berichten. We weten dat we een aantal sterke coöperatieven hebben met een goede positie. We weten echter ook dat er nog een aantal – ik ken het percentage niet – ‘leveringvrije’ leveranciers en private ophalers zijn. Ik krijg signalen dat er effectief wordt gestopt met ophalingen, omdat de afzetmarkt verzadigd is en de melk dus niet meer weggeraakt. Is er overleg met de afnemers? Wordt er bekeken op welke manier we onze strategische positie kunnen versterken? Wat zijn hierbij de mogelijkheden, ook ten opzichte van andere landen en eventueel in samenwerking met die andere landen? Met andere woorden, hoe kunnen we ons verzekeren van onze positie wat afzet betreft?

Dat is een belangrijke uitdaging. Uiteraard hebben de afnemers zelf een belangrijke rol te spelen. Ik vraag me af of het niet interessant zou zijn samen rond de tafel te gaan zitten om ter zake een strategie uit te bouwen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): De voorbije weken heb ik, net als velen onder ons, nogal wat gesprekken gevoerd met landbouwers in diverse sectoren. Zowel melkvee- als varkenshouders worden stilaan hopeloos. We doen niet ons beklag over de ernst van de crisis, maar een grote zorg vormen de invloed van en de rol in de voorlichting van de erfbetreders, die soms sterker denken aan hun eigen zakelijke belangen dan aan die van de land- en tuinbouwer op termijn. Ik formuleer dit eerder brutaal, maar ik beschik dan ook maar over slechts twee minuten. Hun rol is soms groter dan die van de officiële voorlichting.

Hopelijk gaan we terug naar betere tijden, maar het is goed het adagio eerst beter en pas dan groter indachtig blijven.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De situatie verbetert niet en is dramatisch.

Onlangs werd op een bankenoverleg met collega-ministers uitdrukkelijk vermeld hoe belangrijk het is welke informatie wordt gegeven aan individuele bedrijven. Het gaat uiteraard niet alleen over banken, want het is veel ruimer.

Het klopt wel dat dit op het terrein wel wat problemen geeft. Daarom voelen we de nood aan onafhankelijke advisering en hebben we KRATOS opgericht. Daar heeft men, zonder leverancier, schuldeiser of iemand bij wie men een lening heeft lopen, een objectief persoon die kan begeleiden en helpen. Dit is onvoldoende bekend. Daarom blijf ik dit herhalen en moeten we dat blijven promoten.

We hebben een G30 georganiseerd voor de zuivelsector. Daarvoor deden we dat voor de varkensindustrie. Het ging om de visiedagen, waarmee we in zekere zin hebben geanticipeerd op het wegvallen van de quota. We hebben dit voortgezet en diverse aanbevelingen geformuleerd.

Fast Feed from Europe loopt nog en werd dus nog niet geëvalueerd. De verschillen in bedrijven zullen blijven bestaan. In een recente studie van het departement werden er technische elementen van de zuivelindustrie uitgelicht en we zullen er conclusies uit distilleren en communiceren aan de sector.

De positie van de afzetmarkt vormt een terechte bezorgdheid. De zuivelindustrie zit mee rond de tafel en maakt onder meer deel uit van VLAM. We hebben ook al meermaals met de keten overlegd. Bij de visiedagen waren ook de ophalers, de zuivelindustrie en de retailers betrokken. Er wordt sterk ingezet op export en het aansnijden van nieuwe markten. Flanders Investment & Trade neemt onze sector ook altijd mee. Denk maar aan de recente missie naar Indonesië, waar de fruitsector sterk werd gepromoot. Dat gebeurt dus ook met de zuivelsector.

Het klopt natuurlijk dat een bedrijf bijzonder kwetsbaar is als het slechts één afnemer heeft. Als die de melk niet meer komt ophalen of er worden conclusies getrokken, zoals met een grote producent gebeurde... Dat heeft in zekere mate te maken met de organisatie in de sector. Vroeger had een producent veel meer keuze. Nu is die bijzonder beperkt. Vandaar dat ik sterk geloof in de producentenorganisatie. Die zal een rol moeten spelen, maar dat is niet zo evident. Toch denk ik dat samen sterk zijn een verschil kan maken.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): We staan van bij het begin van deze legislatuur voor een heel grote uitdaging. Ik hoop dat er beterschap in zicht is en blijf erop vertrouwen dat de minister samen met de sector alles in het werk zal stellen om die het hoofd boven water te laten houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.